

Väliskomisjon

2023/2087(INI)

21.9.2023

ARVAMUS

Esitaja: väliskomisjon

Saaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

mis käsitleb käimasolevaid läbirääkimisi staatust käsitleva kokkuleppe üle Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex) operatiivtegevuse kohta Mauritaanias
(2023/2087(INI))

Arvamuse koostaja: Jan-Christoph Oetjen

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tunnustab käimasolevaid läbirääkimisi ELi ja Mauritaania vahel staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks, millega nähakse ette Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex) lähetamine Mauritaaniasse; märgib, et staatust käsitleva kokkuleppe saab sõlmida ainult tingimusel, et selles järgitakse (sh ka operatsioonide ajal) rangelt inimõiguste ja isikuandmete kaitset, tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, meelevaldse kinnipidamise keeldu ning piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeldu, nagu on sätestatud määruse (EL) 2019/1896¹ artikli 73 lõikes 2; nõuab, et lepingusse lisataks selge inimõiguste klausel ja vastutustagatised Mauritaanias ning teatamine Frontexi poolt toime pandud inimõiguste rikkumistest seoses kogu tema rände- ja varjupaigalase tegevusega Mauritaanias;
2. nõuab, et kõik kolmandates riikides toimuvad Frontexi missioonid peavad sisaldama piisavat inimõiguste järelevalvemehhanismi, mis tähendab Frontexi põhiõiguste järelevalvajate lähetamist kolmandatesse riikidesse ning selgeid kohustusi seoses Frontexi tegevuse läbipaistvuse ja selle kohta teabe jagamisega;
3. kutsub komisjoni üles viima enne Mauritaaniaga peetavate läbirääkimiste lõpuleviimist läbi põhjalik ja sõltumatu hindamine inimõiguste olukorra kohta Mauritaanias seoses rändajate ja pagulaste kohtlemisega ning staatust käsitleva kokkuleppega hõlmatud asjaomaste valdkondade kohta, et oleks võimalik täielikult arvesse võtta võimaliku koostöö mõju ja pidada läbirääkimisi vajalike kaitsemeetmete üle, ning teavitama sellest viivitamata Euroopa Parlamenti;
4. rõhutab, et Frontexi operatiivtegevuse alustamisel staatust käsitleva kokkuleppe alusel tuleks täielikult austada, edendada ja tugevdada inimõigusi ja ELi väärtusi, sealhulgas seoses isikuandmete kaitsega, tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega, meelevaldse kinnipidamise keeluga ning piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeluga; on seisukohal, et mis tahes staatust käsitlev kokkulepe, millega nähakse ette Frontexi operatsioonid kolmandates riikides, peaks seda aspekti arvesse võtma;
5. on seisukohal, et on vaja, et Frontexi töötajad, kellele on antud puutumatus tegutsemiseks Mauritaanias, peavad ka edaspidi vastutust kandma ELi või liikmesriigi õiguse alusel; nõuab, et tegevdirektor võtaks vastu suunised lähetatud töötajatelt puutumatus kohustusliku äravõtmise kohta, täpsustades, kuidas menetleda kolmandate riikide ametiasutuste taotlusi, ning sätestades põhiõiguste ametnikule jõulise rolli; on seisukohal, et Frontexi töötajad ei peaks mitte ainult hoiduma osalemast Mauritaania julgeolekujõudude pooltes inimõiguste rikkumises, vaid nad peaksid sellise tegevuse ka aktiivselt hukka mõistma; tuleb meelde Frontexi õiguslikku kohustust austada ja tagada inimõigusi ning nõuab selget, kiiret ja tõhusat mehhanismi Frontexi töötajate

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1).

vastutuse tagamiseks nende päritoluriigis;

6. nõuab, et Mauritaaniasse lähetatud Frontexi personalile antaks selgeid suuniseid, mis on koostatud ekspertide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega konsulteerides, ja koolitust selle piirkonna ja Mauritaania inimõiguste olukorra ja õigusraamistiku ning rahvusvaheliste inimõigus- ja humanitaarseaduste ja -standardite kohta;
7. kutsub komisjoni üles pakkuma Mauritaania ametivõimudele ja piirivalvuritele koolitust, mis käsitleks inimõigusi ning mauritaanlastest personali õigusi ja kohustusi otsingu- ja päästeoperatsioonide ajal ning varjupaigataotluste menetlemisel ja haldamisel;
8. nõuab, et loodaks sõltumatu ja avalikult kättesaadav tõhus ja töökindel kaebuste esitamise mehhanism ning Frontexi tegevusega kaasnevatest intsidentidest teatamise mehhanism, et tagada Frontexi tegevusest mõjutatud inimestele tõhus õiguskaitsevahend; on seisukohal, et intsidentidest teatamise mehhanism peaks tagama nende isikute anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse, kes teatavad Frontexi tegevusest, mis rikub rahvusvahelist humanitaarõigust või inimõigusi;
9. kutsub ELi üles pakkuma Mauritaania riiklikele ja kodanikuühiskonna inimõiguste organisatsioonidele täiendavat toetust suutlikkuse suurendamiseks; kutsub Mauritaaniat üles tagama oma kohtu- ja inimõiguste institutsioonide sõltumatuse;
10. nõuab, et kõnealuse staatust käsitleva kokkuleppe alusel toimuvasse Frontexi tegevusse lisataks tugev ja sõltumatu inimõiguste järelevalve mehhanism, milles põhiõiguste ametnikul oleks suur roll, eesmärgiga vältida ohtu, et Frontexi ametnikud osalevad inimõiguste rikkumises;
11. on arvamusel, et igasugune Frontexi personali lähetamine Mauritaaniasse ning operatiivtegevuse läbiviimine koos Mauritaania julgeolekujõududega saab toimuda ainult siis, kui rändajatele ja varjupaigataotlejatele tagatakse kogu nende taotlus- või tagasisaatmisprotsessi jooksul piisav inimõiguste kaitse;
12. taunib ja mõistab teravalt hukka Mauritaania piirivalvurite ja julgeolekutöötajate korduva tava rändajaid ja varjupaigataotlejaid piirilt tagasi tõrjuda ja tagasi saata;
13. kordab ja rõhutab, et Frontex ei tohiks osaleda mis tahes vormis tagasitõrjumises, ning kui ta seda märgatakse või sellest teada saadakse, peaks ta sellise praktika avalikult hukka mõistma;
14. on seisukohal, et vastavalt Rahvusvahelise Kriminaalkohtu standarditele peaksid EL ja Frontex inimõiguste tõsise rikkumise püsimisel peatama oma rände- ja varjupaigalase koostöö Mauritaania ametivõimudega staatust käsitleva kokkuleppe raames; nõuab selgeid võrdlusaluseid staatust käsitleva kokkuleppe peatamiseks või sellise konkreetse tegevuse peatamiseks, mis otseselt või kaudselt aitab kaasa inimõiguste rikkumisele;
15. rõhutab, et ELi ja selle liikmesriikide poolne arenguabi andmine peab toimuma täiesti läbipaistvalt ja parlamentaarse kontrolli all;
16. väljendab tõsist muret Mauritaania ja selle julgeolekujõudude suhtumise pärast

inimõigustesse, eelkõige aastatel 2020–2023 toime pandud rikkumiste tõttu rände- ja piirikontrollide jõustamisel, sealhulgas dokumenteeritud vägivalla ja piinamise, meelevaldse vahistamise ja kinnipidamise, rändajate ebaseaduslikus üle piiri toimetamises süüdistatavate isikute pikaajalise kohtueelse kinnipidamise, kuritahtlike kinnipidamistingimuste, väljapressimiste ja varguste, kuritahtlike kollektiivsete väljasaatmiste ja orjapidamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse pärast;

17. väljendab muret varjupaigalaste õigusaktide puudumise pärast Mauritaanias ning asjaolu pärast, et homoseksuaalsed suhted on riigis praegu ebaseaduslikud;
18. kutsub komisjoni üles toetama kohalikke kodanikuühiskonna organisatsioone, kes kaitsevad ja edendavad rändajate õigusi ning kes teevad järelevalvet Mauritaania ametiasutuste ja Frontexi koostöö üle;
19. on mures teadete pärast, et Mauritaania julgeolekujõud kuritarvitavad ELi materiaalsel toetusel rändekontrolli eesmärgil; nõuab põhjalikku järelevalvet Mauritaania ametiasutustele antava materiaalse toetuse kasutamise üle ning seda, et Frontexi rahastamine või materiaalne toetus ei aitaks kaasa inimõiguste rikkumistele Mauritaanias;
20. nõuab staatust käsitlevasse kokkuleppesse järgmiste punktide lisamist enne Euroopa Parlamendilt ametliku nõusoleku taotlemist:
 - a) Frontex teeb koostööd Mauritaania ametiasutustega ja toetab neid, tagamaks et rändajaid ja varjupaigataotlejaid ei peeta liigselt ega meelevaldselt kinni, ning et kinnipidamiskeskused vastavad inimõigustealastele standarditele;
 - b) ülekuulamised toimuvad ainult siis, kui seda peetakse vajalikuks; mis tahes vormis piinamise eest esitatakse süüdistus ja karistatakse karmilt;
 - c) Frontexi juhtkond ja Mauritaania võimud kehtestavad korrupsioonivastased kaitsemeetmed ning rakendavad neid;
 - d) Frontex ei osale mitte mingil juhul tagasisuunamistes ja muudes inimõiguste rikkumistes ega kasuta rändevoogude juhtimiseks vägivaldseid meetmeid;
 - e) ELi rahalisi vahendeid eraldatakse läbipaistvalt, ning eelnevalt viiakse läbi inimõigustele avalduva mõju hindamine, ja rakendamise ajal tagatakse tugev järelevalve;
 - f) kehtestatakse sõnaselged kaitsemeetmed, mis võimaldavad lähetatud ametnikel eirata selliseid kolmanda riigi ametiasutuste korraldusi, mis on vastuolus Frontexi inimõiguste alaste kohustustega ja/või kohustustega, mis tulenevad ELi ja rahvusvahelisest õigusest;
 - g) Frontexi tegevust dokumenteeritakse läbipaistval viisil;
 - h) lepingu sätetes tuleks viidata sellele, et operatsioonide ajal peavad Mauritaania ametivõimud austama inimõigusi ning võtma jõulisi meetmeid, mis tagavad rikkumise korral vastutusele võtmise;

21. on seisukohal, et arengukoostöö ja jõupingutused rände algpõhjustega tegelemiseks peaksid jääma ELi ja Mauritaania rändelase koostöö prioriteediks;
22. kutsub ELi ja selle liikmesriike üles tagama turvalised ja seaduslikud rändeteed rändajatele ja pagulastele, kes elavad Mauritaanias või läbivad seda riiki.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	20.9.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 29 -: 5 0: 23
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

29	+
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
The Left	Manu Pineda, Mick Wallace

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu